

Бабух Н.В.

викладач української мови та літератури;

Георгіце І.І.

викладач української мови та літератури,

Чернівецький медичний коледж

Буковинського державного медичного університету

ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНЬОГО МЕДИЧНОГО ПРАЦІВНИКА ШЛЯХОМ ВИКОРИСТАННЯ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Провідною рисою новітньої парадигми освіти є перехід від концепції накопичення знань, умінь та навичок, необхідних в типових стандартних умовах, передбачених кваліфікаційною характеристикою, до концепції особистісно орієнтованого навчання.

Аспекти формування професійної компетентності досліджувала низка вітчизняних та іноземних науковців: І.Г. Агапов, Б.С. Гершунський, Радзівська. А.В. Хуторський, Д. Баретт, Д. Равен.

А. Маркова розглядає компетентність як «володіння людиною здатністю й умінням виконувати певні трудові функції» [2, с. 8]. Аналізуючи визначення професійної компетентності різних авторів (О.С. Заблоцька, Е.Ф. Зеєр, К.К. Платонов), приходимо до висновку, що дослідники розглядають це поняття як синонім слову «професіоналізм» або як його складову. Професійна компетентність, за визначенням авторів, – це сукупність знань, умінь, навичок, особистісних якостей майбутнього фахівця, необхідних для забезпечення ефективної діяльності. Окремо розглянув питання визначення «компетенція» та «компетентність» у своїх працях М. Головань. У цій статті використовуємо ці терміни саме із такими значеннями. «Компетенція – деяка відчужена, наперед задана вимога до підготовки особи (властивості або якості, потенційні здатності особи), наперед задана вимога щодо знань та досвіду діяльності у певній сфері; Компетентність – це володіння компетенцією, що виявляється в ефективній діяльності і включає особисте ставлення до предмету і продукту діяльності; компетентність – це інтегративне утворення особистості, що інтегрує в собі знання, уміння, навички, досвід і особистісні властивості, які обумовлюють прагнення, здатність і готовність розв'язувати проблеми і завдання, що виникають в реальних життєвих ситуаціях, усвідомлюючи при цьому значущість предмету і результату діяльності» [1, с. 28]. Ми схилиємося до позиції автора та розглядаємо ці поняття саме в такому значенні.

Одним із головних завдань професійної освіти є формування ключових компетенцій, які необхідні для будь-якої професійної діяльності, в тому числі медичної. Ознайомившись із формулюванням ключових компетенцій медика в різних країнах (Великобританія, США, Канада, Росія), схилиємося до визначення експертів Ради Європи, що вказують на ключові компетенції, які повинні бути сучасні випускники вищих навчальних закладів професійної освіти: *соціальні компетенції* – брати участь у прийнятті спільних рішень,

функціонуванні та покращенні демократичних інститутів, урегульовувати конфлікти ненасильницьким шляхом; *комунікативні компетенції* – толерантність, вміння спілкуватися; *міжкультурні компетенції* – розуміння відмінностей, розуміння один одного, здатність жити з людьми різних культур, мов, релігій; *інформаційні компетенції* – володіння комп'ютерною грамотністю, здатність оволодіти новими технологіями в професійній галузі; *навчальна компетенція* – здатність навчатися протягом усього життя, що є основою безперервної професійної освіти [4, с. 69].

Аналіз вищезазначених складових компетенцій дає можливість визначити орієнтовний перелік базових, якими повинен володіти випускник вищого медичного закладу: комунікативність, адаптованість, мобільність, зібраність, колегіальність, самостійність, відповідальність, толерантність, самосвідомість, самооцінка, конкурентноспроможність.

Реалізація компетентнісного навчання передбачає використання особистісно орієнтованого підходу. «Особистісно орієнтоване навчання – це навчання, у центрі якого знаходиться особистість: її мотиви, цілі, неповторний психологічний склад. Виходячи з інтересів особистості, рівня її знань і умінь, викладач визначає мету знань і коригує освітній процес, керуючись розвитком особистості» [3, с. 37].

Для виховання рівня соціальної компетенції майбутнього фахівця на заняттях української літератури доречними є програмові теми, що стосуються громадянської війни (проблеми класової боротьби, родинних взаємин у творі «Вершники» Ю. Яновського, «Мати» М. Хвильового, «Кайдашева сім'я» І. Нечуя-Левицького, «Маруся Чурай» Л. Костенко). Для цієї ж мети продуктивною є технологія організації групової навчальної діяльності (проблемний семінар «Компроміс із совістю – шлях до зради» за Л. Костенко «Маруся Чурай»; «коло ідей» – «Степан Радченко: прагматичний егоїст, настирливий кар'єрист, «завойовник міста» чи його чергова «жертва?» за романом «Місто» В. Підмогильного), що сприяє розвитку колегіальності, вмінню робити вибір, приймати рішення, брати відповідальність.

Комунікативна компетенція виховується предметними та позапредметними засобами і є більш ніж необхідною для майбутнього медика. Обов'язковою умовою з боку викладача-філолога є слідкувати за мовленням студентів. Посилення мовного аспекту вивчення літератури – неодмінна умова розкриття її естетичної сутності. Для розвитку вміння спілкуватися використовуємо проблемні дискусії («Чи маємо право засуджувати Христа?» за «Україною в огні» О. Довженка), «мозкові атаки», де виступають генератори ідей та критики («Життя митця в тоталітарній системі на прикладі біографії П. Тичини»), «акваріум», під час якого студенти спостерігають за закріпленим за ним учасником дискусії, а потім висловлюють власні коментарі та спостереження.

Міжкультурна компетенція є звичним явищем та специфікою буковинського краю. Вивчаючи твір Ю. Федьковича «Три як рідні брати», студенти знаходять прямі свідчення традиційно добрих міжетнічних та міжкультурних взаємин. При ознайомленні з життєписом О. Кобилянської, варто згадати про її польсько-німецьке походження та німецькомовні перші твори. Вдалим прикладом для аналізу також є життєвий та творчий шлях

поетів-емігрантів (О. Ольжич, Є. Маланюк, О. Теліга). Крім того, розвиток міжкультурної компетенції має місце в позааудиторний час, оскільки групи студентів часто є поліетнічними. Професія медика зобов'язує бути толерантним, мати повагу та надавати допомогу людям, незалежно від культури, віросповідання, національності.

На сьогоднішній день інформаційна компетенція є потрібною та невід'ємною складовою фахівця медичної галузі, оскільки ця сфера науки є динамічною та знаходиться в постійному розвитку. На заняттях української літератури практикуємо завдання, виконання яких потребує знаходити та використовувати інформацію з різних джерел («літературний ексклюзив» – пошуки студентами виняткової інформації, виклад невідомих фактів біографії письменника, складної долі видання творів, відомостей про ще не надруковані матеріали, архівні документи; пошук мемуарів; опрацювання тематичних відео- та аудіо матеріалів; застосування проектних технологій). Студенти навчаються відбирати та синтезувати необхідний матеріал серед моря іншої інформації.

Основне завдання вищої освіти – формування творчої особистості фахівця, здатного до саморозвитку, самоосвіти, інноваційної діяльності, іншими словами, – виховання фахівця з високим рівнем навчальної компетенції. Студент з пасивного споживача знань повинен стати їх активним творцем, що вміє сформулювати проблему, проаналізувати шляхи її вирішення, знайти оптимальний результат і довести його правильність. Вдало доповнюють розвиток навчальної компетенції евристичні технології (добирання матеріалу з художнього твору, переказ з елементами аналізу тексту, аналіз епізоду, аналіз образу-персонажа, складання плану до виступу, тез твору), диференційований підхід («авторська лабораторія» – доповнити авторський текст, написати свою версію твору на задану тему, зробити власний портрет-опис героя), метод життєтворчих проектів («Перлини духовності в мені» за «Лісовою піснею» Л. Українки).

Отже, особистісно орієнтований підхід, який органічно доповнює компетентнісне навчання, повною мірою сприяє розвитку ключових компетенцій майбутнього медика за допомогою найрізноманітніших педагогічних методів та форм. Реалізація ключових компетенцій майбутнього медика на заняттях української літератури дає можливість формувати фахівця, що володітиме здатністю до аналізу власної діяльності, критичного оцінення поглядів та вчинків інших, організацією та презентацією власної роботи.

Конкурентоспроможні фахівці мають володіти не тільки професійними вміннями і навичками, що ґрунтуються на сучасних спеціальних знаннях та високому рівні професійної компетентності, а й адаптованістю до реалій сьогодення, прагненням до професійній самореалізації індивіда, навчатися професійно спрямованій взаємодії з навколишнім соціальним та природним середовищем. В умовах гострої конкуренції та бурхливої мінливості розвитку медицини працівника, який не володіє ключовими компетенціями, можна вважати профнепридатним.

Список використаних джерел:

1. Головань М. С. Компетенція і компетентність: Досвід теорії, теорія досвіду / М. С. Головань // Вища освіта України: Теоретичний та науково-методичний часопис. – 07/2008. – № 3. – С. 23-30.
2. Маркова А. К. Психологія Маркова А. К. Психологія професіоналізму / А. К. Маркова. – М., 1996. – 308 с.
3. Педагогічні технології: теорія та практика: Курс лекцій: Навчальний посібник / За ред. проф. М. В. Гриньової. – Полт. держ.пед.ун-т. ім. В. Г. Короленка. – Полтава, АСМІ:2004. – 180 с.
4. Радзівська І. В. Формування професійної компетентності медичних сестер / І. В. Радзівська // Проблеми освіти – 2008. – № 57. – С. 69.

Бакало О.М.

аспірант,

Національний авіаційний університет

**АДАПТОВАНІСТЬ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ДО НАВЧАЛЬНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ НА ПІДГОТОВЧОМУ ВІДДІЛЕННІ ВИЩОГО
ТЕХНІЧНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ: РЕЗУЛЬТАТИ
ЕМПІРИЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ**

Констатувальний етап нашого дослідження «Педагогічні умови адаптації іноземних студентів до навчання у вищих технічних навчальних закладах» мав на меті визначити рівень адаптованості студентів-іноземців до навчання у вищому технічному навчальному закладі та виявити найважливіші проблеми, якими супроводжується процес адаптації. Було проведене комплексне дослідження, спрямоване на вивчення таких компонентів адаптованості: соціально-комунікативного, діяльнісного, особистісного. Також було розглянуто культурно-національні особливості адаптації іноземних студентів.

У даній статті наведено результати вивчення діяльнісного компоненту адаптованості іноземних студентів підготовчого відділення Національного авіаційного університету (НАУ). В емпіричному дослідженні взяли участь 60 іноземних студентів з таких країн: Азербайджан, Ангола, В'єтнам, Іран, Китай, Марокко, Монголія, Нігерія, Туреччина. Дослідження проводилося у Національному авіаційному університеті 2 роки поспіль: у 2013-14 і 2014-15 н.р.

Розпочинаючи навчання в університеті, іноземному студенту доводиться адаптуватися до нових форм і видів діяльності, пов'язаних з організацією навчального процесу, взаємодією з викладачем, самостійною роботою, контролем знань. Від успішності цього процесу залежить рівень задоволеності своїм становищем в університеті, формування позитивного чи негативного ставлення до навчання, саме тому діяльнісний компонент є одним з найважливіших у структурі адаптованості студентів.

Для одержання об'єктивних даних в ході констатувального етапу експерименту, ми використовували такі методи дослідження у взаємозв'язку: педагогічне спостереження; інтерв'ювання; анкетування іноземних студентів;